

Hurwic, Józef

Fryderyk Joliot-Curie

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 3/3, 445-446

1958

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

FRYDERYK JOLIOT-CURIE

(1900—1958)

Nauka światowa poniosła niezmiernie dotkliwą stratę. 14 sierpnia br. zmarł w Paryżu Fryderyk Joliot-Curie — wielki uczony i człowiek o niezwyklej postawie moralnej.

Urodził się on 19 marca 1900 r. w Paryżu.

Po ukończeniu szkoły inżynierskiej i kilku latach pracy w przemyśle poświęcił się pracy badawczej w dziedzinie promieniotwórczości. Odtąd nazwisko jego stało się nierozzerwalnie związane z rozwojem tej gałęzi nauki i w ogóle rozwojem współczesnej fizyki i chemii.

Wraz ze swą żoną Ireną — córką Marii i Piotra Curie, twórców nauki o naturalnej promieniotwórczości — podjął w 1932 r. badania, które doprowadziły do odkrycia sztucznej promieniotwórczości. Małżonkowie Joliot-Curie badali promienie wysyłane przez beryl bombardowany cząstkami alfa. Wykazali oni, że przenikliwe te promienie, które uważano wówczas za promienie gamma, bardzo się od nich różnią. Opierając się na wynikach prac Joliotów, Chadwick w Anglii odkrył neutron.

W 1934 r. małżonkowie Joliot-Curie otrzymali po raz pierwszy w dziejach sztuczne izotopy promieniotwórcze (azotu, fosforu i krzemu), co stwierdzili na drodze chemicznej. Za epokowe to odkrycie uzyskali w 1935 r. nagrodę Nobla w zakresie chemii.

Małżonkowie Joliot-Curie badali następnie zjawiska unicestwiania i narodzin negaton-pozyton.

Tuż przed wybuchem II wojny światowej Fryderyk Joliot-Curie stwierdził, że w procesie rozszczepienia jądra atomowego uranu pod wpływem ugodzenia go neutronem wydzielają się dodatkowe neutrony. Wskutek tej okoliczności proces ma charakter łańcuchowy. Odkrycie to umożliwiło wyzwalamie energii jądrowej na skalę techniczną i dzięki temu zapoczątkowało nową epokę w dziejach ludzkości.

Po wojnie Fryderyk Joliot-Curie stanął, jako wysoki komisarz, na czele zorganizowanego przez siebie Komisariatu Energii Jądrowej we Francji. W grudniu 1948 r. uruchomiono pierwszy francuski doświadczalny reaktor jądrowy ZOE, zbudowany pod kierunkiem Fryderyka Joliot-Curie. Za swe przekonania lewicowe uczony został jednak w 1950 r. usunięty ze stanowiska komisarza.

Ostatnie prace Fryderyka Joliot-Curie dotyczyły m. in. chemicznych procesów polimeryzacji.

W r. 1956, po zgonie żony, został kierownikiem fizyko-chemicznego działu Instytutu Radarowego w Paryżu, zajmując jednocześnie katedrę promieniotwórczości w *Collège de France*.

Był członkiem *Académie des Sciences* i *Académie Nationale de Médecine* oraz wielu zagranicznych akademii nauk.

Łączyły go też żywe więzy z nauką polską. Był członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk, członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Fizycznego i doktorem *honoris causa* Uniwersytetu Warszawskiego oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Fryderyk Joliot-Curie rozwijał również aktywną działalność polityczną. Był członkiem Komunistycznej Partii Francji. W okresie okupacji hitlerowskiej walczył w szeregach francuskiego ruchu oporu. Od 1949 r. stał na czele światowego ruchu obrońców pokoju jako przewodniczący Światowej Rady Pokoju. Przez długie lata przewodniczył też Światowej Federacji Pracowników Nauki.

Józef Hurwic